

Interneteko ARGIA ekonomikoki lagundu nahi duzu?

2015ko urtarrilaren 16a | Ordua Euskal Herrian 18:58:31

EGUNEKOAK

ASTEKARIA

BLOGAK

MULTIMEDIA

Bilatu ARGIA-n

Argia Ekonomia

POLITIKA | NAZIOARTEA | GIZARTEA | EKONOMIA | INGURUMENA | EUSKARA | HISTORIA | KULTURA | ZIENTZIA | IRITZIA | ENGLISH

EKONOMIA | LEHEN SEKTOREA | SAGARDO DENBORALDIA

PDF BERTSIOA

INPRIMATU

IRUZKINAK

● GALAK ●

Ala bazan edo ez bazan... Urumean behera jaisten zan

Txotx denboraldia abiatu berri dela aitzakia hartuta, Astigarragako Petrtegi eta Lizeaga sagardotegiek martxan jarri duten ekimena ekarri dugu orriotara: hainbat mende egin dute atzera, sagardoak historian izan duen lekua ezaugarazteko.

Itsaso Zubiria
Etxeberria

2445. alea
2015-01-18

Tweet 4

Follow @itsasozubiria

Sartu

0 0

2444

2443

2445 zenbakia.
2015ko urtarrilaren 18a
AZALA PDF-n

Astekaria Larrun Hemeroteka
Elkarrizketatuak Egileak Atalak
Babeslea

Sartu To use Facebook's social plugins, you must switch from using Facebook as Sagardoaren Lurrakdea (el territorio de la sidra) to using Facebook as Leire Alkorta.

Jaso egunero email bakarrean eguneko 10 albisteak. Eta astean behin, astekaria. **Dohainik.**

Idatzi e-posta albiste bulet

Ale berean...

1939ko erantzukizun politikoen legea
Errepresioaren laugarren hanka

Gaizka Garitano
"Izugarri gustatzen zait dirua desmitifikatzea"

"Kutxabankek ahitu egin

Antzina, ala izeneko ontzietan garraiatzen zuten sagardoa, Astigarragatik Donostiara, Urumean behera. Ala berreraiki dute (goiko ezkerreko irudian) eta Pasaiarako bidea egin dute, sagardo barrikak barruan (beheko argazkietan). 2016an, duela mende batzuetako ohitura errepikatuko dute (irakurri hurrengo orriko koadroa).

Alaren jaitsiera Urumean barrena

Astigarraga eta Ergobiaren artean lau portu egongo ziren susmoa dago: Arbizu Portu, Ergobia, Murgia eta Gartziategi. Azken hori izango da berreraikiko dutena

Petrtegiak eta Lizeagak XV eta XVI. mendeetara egin dute bidaia, baserri-dolare bien jatorriaren bila, hasiera batean familiako arbasoen bizimodua ezagutu asmoz, eta Urumea ibaiak izandako garrantziarekin egin dute topo. Ur korranteak lotzen ditu Astigarraga eta Donostia, eta bi herrien arteko harreman sareen aztarnak aurkitu dituzte arxiboetan (gehienbat salerosketei buruzko idatzietan). Donostiako aberatsek bazuten interesik sagarrondoan lurretan, sagardoak bai baitzeukan merkatuan bezeroirik. Zenbait jauntxok Astigarragako baserri-dolareak erosi zituen, bertan urtean zehar lan egingo zuten maizterrak sartu eta emaitzak poltsikoratzeko. Eta bigarren zati horretan rol esanguratsua zuen Urumeak, ibaian barrena garraiatzen baitzuten sagardoa barrikatan; eta noski, sagardoa bezala beste hainbat

gai.

Zer da Donostia, Urumea gabe?

Teoria batek zalantzan jartzen du Donostia den moduko merkataritza hiria izatera iritsiko ote zen Urumea bezalako salerosketa eta garraio ibairik izan ez balu. Diote, mugimendu horiek izugarritzko bultzada eman ziotela hiriaren garapenari, eta beraz, hori gabe agian gauzak beste modu batera bideratuko zirela. Zaila da ziurtasunez jakitea hiriaren bidea bestelakoa izango zenentz, baina Urumearekin zer izan den ezagutzeko behintzat iraganeko aztarnak badaude; eta ibaian ibiltzen zen mugimenduarekin merkatu handia ireki zitzaion Donostiari eta donostiarrei.

Sagardoa Ternuaraino

XVI. mendean Ternuarainoko bidaiak egiten zituzten euskal arrantzaleek eskorbutoarekin kontrako edari gisa erabiltzen zuten sagardoa. Astigarraga inguruetan baserri-dolareak erositako zeuzkaten Donostiako jauntxoek bazuten itsas-bidaia horien berri, eta negozioa ere usainduko zuten. Hilabeteak pasatzen zituzten arrantzaleek lurrik zapaldu gabe, eta sagardoa zen ontzietan bizirauteko eramaten zuten elementuetako bat. Egaria asetzeaz gain, infekzioak eta gaixotasunak ekiditeko a proposa zen edaria.

Pasaiaetik abiatzen ziren itsasontziak Ternuarantz. Hala, lehen Donostiaraino Urumea ibaian behera garraiatutako sagardoa Pasaiaiko portura bideratzen zuten. Litro ugari sartzen zuten itsasontzietan, eta behar horiei denei erantzuteak sagardoaren produkzio eta merkaturatze handia eskatzen zuten. Produktuak uretan barrena garraiatzen bazituzten, logikak agintzen du egongo zirela karga eta deskargarako portu txikiak ibaian zehar.

Artxiboetan aurkitutako informazioaren arabera, bai Lizeaga eta bai Petritegi sagardotegiei buruzko lehen datuak XVI. mendekoak dira. Ordurako idatzietan Donostiako jauntxoak ageri dira Petritegiren eta Gartziategi baserri-dolarearen (gaur egungo Lizeaga sagardotegia dagoen baserriaren) jabe. Bi nagusiren eskuetan zeuden: batetik Petritegiko nagusia, Pedro Martínez de Igeldo, eta bestetik Lizeagakoa, Juan Sánchez de Araitz.

Albaola Fundazioaren kolaborazioa

Albaola Itsas Ondarearen Fundazioa da, eta euskal uren, itsasoaren eta itsasgintzaren historia aztertzea du helburu. Sagardoaren bueltan hasi zen proiektu honek, baina, Urumea ibaiaren merkataritza mugimenduarekin eta itsas munduarekin badu lotura, zeharkakoa edo zuzena. Hala, egitasmoan urei dagozkien atalak Albaola Fundazioa bera ari da bideratzen. Urumea bazterretan egon ziren portuen inguruko informazioa biltzen dihardute, esaterako, eta bat berreraikitzeko asmotan dira. Astigarragaren eta Ergobiaren artean lau portu egongo ziren susmoa dago: Arbizu Portu (Aiozategi bezala ere agertzen da idatzirenean), Ergobia, Murgia eta Gartziategi. Azken hau, izenak iradokitzen duenez, gaurko Lizeaga sagardotegiaren (Gartziategi baserriaren) paretsuan egongo zen, eta horixe izango da berreraikitzearen portua. Bertan ala (egurrezko ontzia) sagardoz bete eta Donostiaraino jaisteko asmoa dute, garai batean egingo zuten bezala.

Astigarragan ere geratzen zen sagardorik

Sagardo guztia, dena den, ez zuten Donostiako aberatsek eramaten. Urteko uztaren zati bat –badirudi zati horren kopurua jauntxoak berak erabakitzen zuela– baserri-dolarean geratzen zen, ez ordea gaur egun txotx denboraldian kupela irekitzen den gisan irekitzeko. Era antolatuan zabaltzen ziren sagardotegiak, bata bestearen atzetik. Herrian hainbeste baserri-dolare bazeuden, zozketaz erabakitzen zen bakoitza irekitzeko txanda; eta dolare bakoitzeko sagardoa bukatu ahala zabaltzen zen hurrengoa. Guztietako sagardoa edango zela ziurtatzen zuten horrela. Herritarrentzako irekita egoten ziren, baina jendea ez zen, gerora ohitura bilakatu den moduan, bertara jatera joaten. Pitxarretan saltzen zen zukua.

Sagardotegi batetik besterako desberdintasuna nagusien edo jauntxoaren esku zegoen, haiak erabakitzen baitzuten dolarean maizterrentzat zenbat sagardo utzi nahi zuten. Sagardotegi bakoitzean sagar-zuku kopuru ezberdina egoten zen, baina ez uztaren edo produkzioaren arabera, nagusien eskuzabaltasunaren arabera baizik.

1765ean lege aldaketa

Zozketaz sagardotegiak banatu eta merkaturia erregulatzen zuen legea 1765ean aldatu zuten. Hortik aurrera, herritarrek edo erosleek ez zeukaten ordena jakin bat errespetatu beharrik, eta sagardotegiek eskaintza zabaltzen hasi ziren, kazuelatxoak kasu. Segur aski, inflexio puntua izan zen momentu hori baserri-dolarean eta sagardoaren bidean, eta gune hauetara aisialdian gerturatzen hasiko zen jendea.

Alaren jaitsiera Urumean barrena

Sagardoa barrikatan, orain mende batzuk arbasoek egiten zuten moduan, alan jaisteko asmoa dute Urumean behera, Astigarragatik Donostiara. Baina 2016an izango da hori, Donostia kulturaren hiriburua izendatuko dutela aprobetxatuz. Asteburu osoko plangintza dute buruan antolatzaileek, eta lanak hasiak dira dagoeneko. Egitarauan hizki handiz, Alaren jaitsiera Urumean barrena. Horretarako, ontzia bera, garai batean izango zenaren modukoa, berreraikita dago; portua falta, ordea. Mende batzuk lehenago gaur egungo Lizeaga sagardotegiaren parean-edo zegoen Gartziategi portua berregiteko asmoa dute, Albaola Itsas Ondarearen Fundazioak lagunduta. Bertan beteko dute ala, sagardoz betetako barrikaz, Donostiara abiatu aurretik.

Baina ekitaldia probestuz, Astigarragako hainbat eragileri asteburuan parte hartzeko ateak zabaltzen dizkiete; bi sagardotegiren historia txikia oinarri, herri oso baten ibilbidea dela azpimarratu baitute antolatzaileek. Talde eta herritar guztientzat egin nahi dute txokoa, bakoitzak bere alea jarri eta guztien artean egitarau osatuagoa lantzeko.

nahi gaitu"

Bukatu dira bromak European

Euskal preso politikoak
Giza eskubideen defentsari eraso

Interneteko ARGIA ekonomikoki lagundu nahi duzu?

Sartu

PDF BERTSIOA

INPRIMATU

0 iruzkin argia

Saioa hasi ▾

Berrienetik hasita ▾

Partekatu ↗

Gogokoena ★

Izan zaitez lehena iruzkina argitaratzen.

Harpidetu

Gehitu Disqus zure webgunera

Pribatutasuna

Kazetaritza independentea eta profesionala egiten dugu, euskaraz eta euskaldunontzat.

HARPIDETU ORAIN

ALTA EMAN

EGUNEKOA POLITIKA NAZIOARTEA GIZARTEA KULTURA EUSKARA EKONOMIA ASTEKARIA MULTIMEDIA

Nor gara | Kontaktua | Lege oharra | RSS jariora | Iragarri | Harpidetu | Tel: 943 371 545

1998 - 2015 KOMUNIKAZIO BIZIAGOA S.A.L.

ARGIAko edukiak kopiaitu, moldatu, zabaldu eta argitaratzeko libre zara, beti ere, gure egiletza direla aitortzen baduzu eta baldintza beretan egiten baduzu.